

tematikus irodai másológép, amely xerográfikus alapon működik.

A Xerox eljárás már eddig is forradalmasította a fotokópia készítést, ez az új modell egy újabb nagy lépéssel jutott előre. Őriási előnye a többi gyorsmásoló eljárásokkal szemben, hogy közönséges irodai papírra dolgozik, viszont tömegfelvételekhez - mint pl. a mikrofilm, - nem alkalmazható, mert ehhez túl lassu. Nyersanyag költsége a mikrofilmek legalább 10-15-szöröse.

GARA Andor

- = 0 = -

374.6:023

A KGM HÁLÓZATI ALFÖZPONT KÖNYVTÁROSAINAK TOVÁBBKÉPZÉSE

A könyvtárvezetés, könyvtárfejlesztés egyik fontos feladata, hogy folyamatosan gondoskodjék a könyvtárosok szakmai továbbfejlődéséről, munkájuk színvonalának állandó emeléséről. Ennek érdekében a könyvtárosokkal meg kell ismertetni az új, eredményesebb könyvtári munkamódszereket, eljárásokat, berendezéseket stb.

A műszaki könyvtárosok, dokumentalisták továbbképzését az OMK tanfolyamok, előadássorozatok, előadások, konferenciák, ankétok szervezésével látja el. Ezenkívül azonban szükség van az egyes könyvtárak sajátos problémáira irányuló önképzésre is, amit nagyobb létszámú könyvtárak valamilyen szervezeti formában, a kisebb létszámúak pedig egyéni önképzéssel oldhatnak meg. Néhány nagyobb vállalati és intézeti könyvtárat leszámítva, a műszaki termelési könyvtárhálózatban általában csak az alközpontok egy részének van olyan személyi apparátusa, amely szükségessé teszi, hogy - az OMK által nyújtott lehetőségeken túlmenően - saját szervezeti keretükben külön is gondoskodjanak a könyvtárosok rendszeres továbbképzéséről. Erre azért is szükség van, mert az alközpontok nem egyszerűen csak szakkönyvtárak, hanem egyben egy ipari tárca műszaki tájékoztatási és propaganda központjai is, s ezenkívül a hálózathoz tartozó szakkönyvtárak felülvizsgálatát, módszertani irányítását is el kell látniuk. Ezeknek a sokrétű, szerteágazó feladatoknak ellátására az alközpontok dolgozóinak elméleti és gyakorlatilag egyaránt fel kell készülniük, s ennek érdekében sajátos továbbképzési forma kialakítására van szükség.

A KGM Alközpontban 1961 elején kezdtük meg a könyvtárosok rendszeres továbbképzésének megszervezését. A KGM Kollégiumának 1960. okt. 7-i határozata ugyanis előírta, hogy a KGM Műszaki Információs és Fordító Vállalatot fokozatosan a kohó- és gépipar tájékoztatási

központjává kell fejleszteni, s ennek megfelelően a Vállalatnak kell kidolgoznia a szakértő területén kiépítendő műszaki tájékoztató és propaganda szolgálat megszervezésének irányelveit. Ezeknek a feladatoknak az ellátása kezdetben teljesen a Vállalat szakkönyvtárára, mint alközpontra hárult, ezért csakhamar jelentkezett annak sürgető szükségessége, hogy az alközpont munkatársai behatóan megismerjék - a szakkönyvtári problémákon túl - mindazokat a problémákat, amelyek a komplex, teljeskörű műszaki tájékoztató szolgálathoz tartoznak. Ez a döntő indítást arra, hogy 1961 elején megkezdjük az alközpont dolgozóinak az előbb vázolt problémákhoz igazodó továbbképzését, rendszeres formában is, és ne elégedjünk meg annyival, hogy kinek-kinek spontán hajlamára, kedvére bizzuk, hogy mennyire tájékozódik a rá háruló feladatok problematikájához tartozó szakterületeken.

A könyvtárosok továbbképzését a következőképpen szerveztük meg:

1960 novemberétől havonként folyamatos válogató bibliográfiát állítunk össze a műszaki tájékoztató hazai és külföldi irodalmából. A bibliográfia alapján az Alközpont vezetője kijelöli azokat a közleményeket, amelyeknek ismertetését és megvitatását szükségesnek látja. A kijelölt közleményeket úgy osztja ki referálásra, hogy figyelembe veszi a könyvtáros iskolai végzettségét, szakképzettségét, nyelvtudását, munkakörét és mindenkor elfoglaltságát. A könyvtárosok a kijelölt cikkekről - általában minden harmadik hétfőn - 15-20 perces beszámolót tartanak a könyvtári kollektíva részére, amely az előadás után a beszámolóban említett problémákat megvitatja, megtárgyalja az érintett elméleti és gyakorlati problémák tanulságait s az ismertetett új munkamódszerek alkalmazási lehetőségeit.

Egy-egy szemináriumon általában két beszámoló hangzik el, s a szeminárium - a vitával együtt - kb. 1 és 1/2 óráig tart. A beszámolókra a könyvtárosok munkaidőben készülhetnek fel. Általában jegyzetet készítenek, s ennek alapján ismertetik a kijelölt folyóiratcikk, könyvrészlet stb. mondanivalójának lényegét. Vannak olyanok is, akik valamely idegennyelvű közleményt teljesen lefordítanak, több példányban legépelnek, s szétosztják a könyvtárosok között.

Az említett bibliográfiát a következő források és szempontok alapján állítjuk össze.

Folyamatosan figyelemmel kísérjük az alközpontba járó magyar és külföldi könyvtartudományi folyóiratokat, illetve referáló lapokat:

A Könyv

Könyvtári Figyelő

A Könyvtáros

Magyar Könyvszemle

Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatója

American Documentation

Aslib Proceedings

Dokumentation

Journal of Documentation

Library Science Abstracts

Nachrichten für Dokumentation

Special Libraries

Szovetszkaja Bibliografija

Mivel a szorosabb értelemben vett könyvtári és dokumentációs problémákon kívül a műszaki propaganda, tapasztalatcsere és a műszaki fejlesztés kérdéseivel is foglalkozunk, folyamatosan figyelemmel kísérjük elsősorban a hazai napi- és szakajtót is annak érdekében, hogy értesüljünk minden ilyen jellegű közleményről. A Népszabadságon kívül főleg a Műszaki Élet, Figyelő, Ipargazdaság, Közgazdasági Szemle, Munka, Vasas c. lapokat, illetve folyóiratokat figyeljük, és természetesen a hozzánk járó tudományos-műszaki folyóiratok idevonatkozó tanulmányait is regisztráljuk. A külföldi műszaki és gazdasági folyóiratokat is átnézzük, de ezekről csak azokat a közleményeket vesszük figyelembe, amelyek nem általánosságban tárgyalják a tájékoztatást, hanem valamely szűkebb problémakört dolgoznak fel alaposabban /pl. prospektusok problémája/.

A könyvtárvezető által kijelölt közlemények bibliográfiai adatait /az idegennyelvűeket címfordítással/ cédulákra írjuk két példányban - szükség esetén több példányban is -, s az alábbi csoportosításban rendezzük.

I. Szakkönyvtárügy:

ebbe a csoportba főképpen azokat a közleményeket vesszük be, amelyek a nem hagyományos könyvtári eljárásokat /lyukkártya, gépesítés stb./, továbbá a nem hagyományos dokumentumfajták gyűjtését, feldolgozását tárgyalják; igen nagy gondot fordítunk ebben a csoportban a könyv és könyvtári propaganda szakirodalmára, mivel ezen a téren saját könyvtárunkban is meglehetősen el vagyunk maradva.

II. Dokumentáció;

ezen a téren a központi, iparági és vállalati szakirodalmi dokumentáció megszervezésének, összehangolásának kérdéseit figyeljük különösen; folyamatosan regisztráljuk a KGM-hez tartozó iparágak dokumentációjáról szóló irodalmat, valamint a dokumentációs feltárás, feldolgozás újabb módszereire, eszközeire vonatkozó közleményeket.

III. Információs szolgálat;

az idetartozó problémák közül elsősorban a különféle olvasó, felhasználó rétegek információs igényeire, az információs szolgálat szervezési formáira, az információk hasznosítására, valamint a szakmunkások tájékoztatására vonatkozó

irodalmat dolgozzuk fel. /A szakmunkások tájékoztatását rendkívül fontos problémának tartjuk; ezzel a témával módszertani csoportunk az idén külön foglalkozik, s megpróbáljuk hosszabb tanulmányban összefoglalni és meghatározni az áttanulmányozott szakirodalom és az eddigi tapasztalatok alapján azokat az irányelveket, amelyeknek érvényesítésével kimozdithatnánk a jelenlegi holtpontról ezt a nagyon fontos problémát./

IV. M ű s z a k i p r o p a g a n d a , t a p a s z t a l a t c s e r e ;

a műszaki ismeretközlésnek igen fontos része a szóbeli és szemléltető propaganda: előadások, konzultációk, tapasztalatcsere bemutatók, kiállítások, filmvetítések stb.; az irodalom szakirodalom regisztrálásának különös jelentősége van, mert ezt az irodalmat máshol egyáltalán nem figyelik; a műszaki propaganda módszertanára, eszközeire, hazai gyakorlatára vonatkozó sajtóközlemények bibliográfiai "ellenőrzése" alkalmas kiindulásul szolgálhat arra, hogy ennek az ismeretközlési területnek problematikáját feldolgozhassuk.

V. M ű s z a k i f e j l e s z t é s ;

a műszaki könyvtári és információs szolgálatnak a műszaki fejlesztés feladataira kell irányulnia, ezért nagy gondot fordítunk arra, hogy a KGM-et érintő iparágak műszaki fejlesztési problémáit figyelemmel kísérjük; mivel az iparszervezés, üzemszervezés, valamint a kutatásszervezés és a fejlesztési kutatások problematikája is szorosan összefügg a műszaki fejlesztéssel, ilyen jellegű közleményeket is regisztrálunk, és feldolgozunk. -

A fenti szempontok szerint rendezett bibliográfiai tételekből /cédulákból/ nem mindegyiket vesszük be a bibliográfiába, de minden egyes cédulát besorolunk - általában két témacsoportba - az információs témakartotékba, amely jelenleg kb. 3700 db ETO szerint rendezett kartont tartalmaz. Ezzel a témakartotékkal biztosítjuk, hogy bármely témakör irodalmát gyorsan visszakereshessük. Ezután is felhívjuk a könyvtárosok, dokumentalisták figyelmét, hogy mind a gépelt bibliográfiát, mind pedig a témakartotékot az alközpont könyvtárában bárki igénybe veheti irodalomkutatás céljára; a bibliográfiák egy példányát szívesen kölcsönözzük is - rövidebb időre.

A műszaki fejlesztési problémák egyébként ráirányították figyelmünket arra is, hogy a könyvtárosok műszaki képzésével, továbbképzésével is foglalkoznunk kell, annál is inkább, mivel jelenleg mindössze egy bibliográfusunknak van műszaki alapképzettsége. 1962-ben kísérletet teszünk arra, hogy kidolgozzuk a könyvtárosok műszaki képzésének, önképzésének tervét, s ennek alapján ezt is megindítsuk a legcélszerűbb szervezési formában.

GY.P.

= : =